

בני משפחת כוכב, החשש התמוגג בשנייה הראשונה

באומנה שלמה

דודו וענבל פתחו את דלתם בפני ילד סודני שננטש, בני הזוג משען אימצו לחיק משפחתם פג קטן, וכל אחד מבני משפחת א־סאנע הקריב מעצמו עבור הבנות החדשות • לרגל עשור להפרטת שירותי האומנה, שלוש משפחות מספרות על הרגע שבו הכניסו הביתה ילד בודד וזכו באהבה גדולה

// רותי קדוש

אורית עמיאל:
"לא מזמן פקידת סעד
אספה מהגדר שבין
סיני לרפיח תינוק
סודני והביאה אותו
למשפחת הקלט.
מדינת ישראל פועלת
על פי אמנת האג
המחייבת מתן טיפול
לילדים בסיכון.
הורי הילדים יודעים
שברגע שהילד מועבר
למשפחת אומנה,
המדינה לא תוכל
לגרשם בלעדיו"

לגעת בו, וגם אני ובתי חנה לא נוכל לשהות איתו ביחידות".
 את חרשבת על האפשרות שהוא יהווה לאמור:
 "סביר להניח שבת המשפט יקבע שהילד בר אימוץ, וכבר אמרנו שנרצה מאוד לאמצו. מצד שני, כואב לי על אמו הביולוגית שלמי רות הכל מקבלת אותו בלב אוהב, ומכל מפגש איתה הוא חוזר עמוס בממתקים וכצעצועים. הכי טבעי שנאמץ אותו כי הוא הבן שלנו לכל דבר ועניין. אני מרגישה שבכוחנו להעניק לו חיים טובים, יציבות ותחושת שייכות. הוא הקמע שלנו".

"הלב מתרסק"

השעה היא אחרי תשע בערב, ובכית משפחת א־סאנע חוזר הריטואל: אמנה, אם המשיפה, מנסה לשכנע את שתי בנות האומנה, בנות החמש והשש, ללכת לישון. "שתיהן שרו עם אמן במקלט לנשים מוכות", מספר האב עדנאן. הוא מנהל את רשת המכללה הקהילתית לאוכלוסייה הברואית, והוא ואמנה הם הוריהם הביולוגיים של שבעה בנים בגילאי 22-8. אבל הפעם, מוכרחת תפידים כמשפחת אומנה, הם נוהרים. "נקשרים אל הילדות, אבל שומרים על הלב שלא ית'רסק", הוא מודה.
 לפני חמש שנים התוודע עדנאן לסיפורי רה הקשה של ילדה ברואית שנאספה על ידי משפחה הולנדית בארץ. הילדה בת הארבע סבלה מבעיות קשות במערכת העיכול והי צאה מהבית, שבו לא היה לה סיכוי לשרוד.

בסיכון שהוצאו מביתם בהחלטת מוסדות הר"ו והה. השנה מציינים עשור להפרטת שירותי האומנה, שהועברו למעט הנושא הכספי מאחריות משרד הרווחה לטיפולן של ארבע עמותות: "אור שלום", "מטב", "שחר" ו"מכון סאמיט". כ־2,000 משפחות אומנה, שהעניקו בית לכ־2,900 ילדים, פועלות כיום.
 "לא קל למצוא משפחה לילדי האומנה", אומרת אורית עמיאל, מנהלת שירותי האומנה של מכון סאמיט. "קיים קושי לגרל ילד שנדר בין משפחות ופנימיות וחווה קשיים. בנוסף לכך, יש חשש מפני הפרידה העתידית מהי'לד". לדבריה, בשנים האחרונות עלה מספר המשפחות החילונית והברואית שמשמשות כתי אומנה.

"בשלושת החודשים הראשונים שהוא היה אצלנו, א' (אסור) לפרסם את שמות ילדי האר'מנה, ר'יק) ככה כל הלילה, ולמחרת בבוקר הלכתי כרגיל לעבודה, בשיא הלחץ של הכנת התלמידות לבגרות", מספרת דניאלה. "לא הייתי זכאית לחופשת לידה, והיו לי הרחורי'חרטה. בזמן ששאלתי את עצמי: 'מה היה חסר לי בחיים?', בעלי התקיל אותי ושאל: 'אם הוא היה הבן הביולוגי שלנו, האם היית מחזירה אותו מפני שבכהו'".

במקביל התמידו בני הזוג כטיפולי מריות. תפילותיהם נעטרו פי' שלושה לפני 11 חוד'שים דניאלה ילדה שלישייה.

מה צופן העתיד?
 "אני חוששת בעיקר מפני השינוי שיביא איתו גיל ההתבגרות. א' הוא ילד מתרפק. אני מחבבת ומנסקת אותו, וכעת אין איסור. אבל בהיותנו חרדים, לאחר בר המצוה לא אוכל

בוקר אחד, לפני כשנתיים וחצי, צלצל הטלפון בביתה של המורה דניאלה משען. על הקו היתה עובי'רת סוציאלית שסיפרה לה שמחפשים משפ'חת אומנה דתית לתינוק שזה עתה נולד. דני'אלה הבטיחה לחשוב על זה. "אין זמן לחשוב, התינוק משתחרר מחר", נאמר לה. אחרי שיחה קצרה עם בעלה אברהם, החליטו השניים לה'יות משפחת אומנה לתינוק. "למחרת, בדרך לבית החולים סרווקה, אספנו מהגן את בננו משה, שהיה אבן שלוש וחצי, והמשכנו לחנות למוצרי תינוקות, שם קנינו פורטולה, מוצצים ובקבוקים", נזכרת דניאלה.

התאהבתם בתינוק מהרגע הראשון?
 "כשהאחות בפנייה הלבשה אותו, הסתכל'תי מהצד וראיתי תינוק חמוד. לאברהם היה איתו קליק מיידי - הוא הרים את התינוק וחי'בק אותו. אנשים שאלו אותי: 'איך הסכמת?' והאמת היא שאין לי תשובה. פשוט הרגשתי כך".

אין זו הפעם הראשונה שבני הזוג משען משמשים משפחת אומנה. בפעם הקודמת הם אימצו לחיק משפחתם ילד כבן שמונה שנדר בין משפחות ופנימיות. "הוא נכנס הב'ית עם התיק ושאל אם נהיה הוריהם שלו", נזכרת דניאלה. "כחודשים צעירים לא ידענו להתמודד עם המצבים הקשים שאליהם נחש'פנו דרכו: נגיבות, שקרים, אכילות יתר ועוד. כשהוא התחיל להציק לבן שלנו, לא עמרנו כזה והוא נשלח לפנימייה".

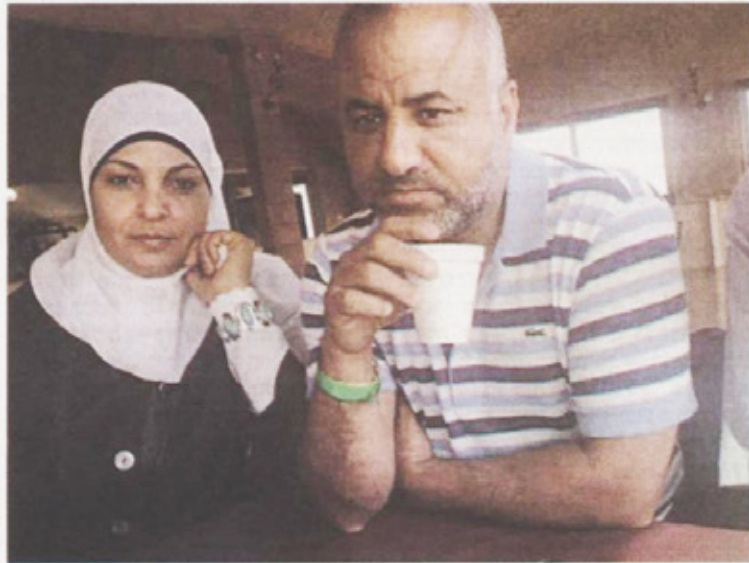
בניגוד למשפחה מאמצת, שמקבלת אפר'טרופסת מלאה ותמידית על הילד, משפחת האומנה מהווה מסגרת זמנית עבור ילדים

"אני מאמין שילדה ברואית צריכה לגדול במשפחה ברואית עם המסורת והתרבות שלנו", הוא אומר. "בהתייעצות עם אשתי, פתחנו את ביתנו בפניה. היא הייתה מח'ברת למכשירים ולצינורות ואובחנה כסוב'לת מפיגור". עדנאן סירב לקבל את האבח'נה כמו שהיא והתכתב עם רופא אלטרנטיבי בעל שם בלונדון, שהמליץ לו על תרופה יי'

אברהם ודניאלה משען. אהבה ממבט ראשון

דודאן ואמנה איסאנע. שומרים על הלב

ומה אם יוחלט לגרשו? כיצד תתמודדו עם הפרידה?
"בתקופת ההכשרה כמשפחת אומנה נשא לנו אם נהיה מסוגלים לעמוד בפרידה, ואני רוצה לפתור את בעיית הסטטוס שלו כדי שלא יגורש. אין לו דרכון או תעודת זהות. חמורה מכך היא המחשבה שיום אחד יוחלט לגרשו בחזרה לסודר, והכל ייגמר. לא מומן קראתי כתבה על ילדים שאוחדו בשדה הת' עופה עם אביהם המכה, ויחד איתו גורשו מישראל לסודר." ©

רוצה להיות כאן? ועוד. היו תקופות שבהן הת' קשרו כל יום מבית הספר כי הוא התפרע, ברח או הכה ילדים ואת המורה. אבל בתוך הגלים העולים ויורדים הבנתי שהוא בורק את הגבר לות. אני מצדי שידרתי לו תמיד שאני לא מוכן לוותר עליו".
מה הסביבה משרדרת לכם?
"בימים הראשונים הייתה התרגשות בק' הילה הקטנה שלנו בשל היותו חריג בנוף. היו מקרים שבהם ילדים גירשו אותו ממגרש המשחקים, העליבו אותו".

גם אתם יכולים

האומנה מהווה מסגרת משפחתית חלופית וזמנית לילדים בסיכון מגיל אפס עד 18, שהוצאו מביתם בעקבות החלטת מוסדות הרווחה. מעבר לקריטריונים המוגדרים, כל משפחה בעלת לב רחב יכולה לשמש כאומנת לילדים אלה. בתקופת שהות הילד באומנה מלווה המשפחה על ידי נציגים מהעמותה שבה היא רשומה ומקבלת ליווי רגשי ומקצועי, בתוספת החור הוצאות חודשי ממוסד הרווחה וקצבה חודשית בסך 2,000 שקל בחודש לילד.
"מחקרים קובעים כי משפחת אומנה הינה הסביבה הטובה ביותר להתפתחות תקינה של ילדים שהוצאו מבתיהם", אומרת מירה ורקר, מנכ"לית משפחות אומנה במכון סאמיט. "התמיכה הרגשית, החינוכית והכלכלית הנחוצים להתפתחות נפשית, רגשית ושכלית של הילד מגיעים ממעגל האנשים הקרובים לו. משפחת האומנה מעניקה לילד בית משלים לבית הביולוגי".

הקריטריונים שבהם יש לעמוד: גיל האומנים לא יעלה על 55, מצבם הבריאותי צריך להיות תקין, אישור מהמסורה על היעדר רישום פלילי, חדר מגורים ראוי בבית לילד/ים, הכנסה קבועה וריביות כלכלית, יחסים בין-אישיים תקינים בין בני הבית, המלצות בכתב ובעל-פה מגורמים בקהילה שמכירים את המשפחה. ©

המקצועניות לשימש משפחת אומנה מוזמנים להתקשר למכון סאמיט: 02-5631350, או לגלוש באתר: www.summit.org.il

את ההערכה שלי אליה. פתאום אתה מבין שבת הווג שלך נהדרת, וזה רווח נקי".

"לא מוותר עליו"

גם דודו וענבל כוכב מכירים את התחושה הטובה הטמונה בעזרה לוולת. הם מנהלים בית ספר אלטרנטיבי (ענבל גם רקנית), ובשלב מסוים השניים, הורים לשלושה ילדים, הציעו את עצמם כמשפחת אומנה. "כששאלו אם נס' כיס לקבל ילד פליט מדרום סודר, השבנו בח' יוכ", מספר דודו.

בשנים האחרונות חלה עלייה במספר ילדי הורים המטופלים על ידי עמותות האומנה ומשרד הרווחה. "ההורים נוטשים את התינוק קת והילדים במעברי הגבול", אומרת אורית עמיאל. "לא מומן פקידת סעד אספה מהגרר שבין סיני לרפיח תינוק סודני והביאה אותו למשפחת הקלט. מדינת ישראל פועלת על פי אמנת האג המחייבת מתן טיפול לילדים בסי' כוז. הורי הילדים יודעים שברגע שהילד מוע' בר למשפחת אומנה, המדינה לא תוכל לגרשם בלעדיו".

באוגוסט לפני שנתיים הכניסה משפחת כוכב לביתה את הילד, או ככז שבע. "הוריו התעל' לו בו, הוא נרד באזורי מלחמה וזכר במעורפל שירו באחיו", מספר דודו. "בשנייה הראשונה שראינו אותו כמשפחת הקלט החששות הת' פוגנו. דאגנו נורא שלא יהיה קליק, אבל מצאנו ילד מתוק".
היה קשה?
"זו התמודדות מורכבת וארוכה שכוללת מי' לים קשות כמו: 'אתה לא אבא שלי', 'אני לא

חודית: חלב נאקה.
"היה לי ברור שאנחנו קונים נאקה", הוא נזכר בהתרגשות. "בהתחלה האכלנו את הילדה עם מורק, ועם הזמן היא הפסיקה לש' לשל ולהקיא עד שהחלימה. בבית החולים עשו בדיקות מקיפות והופתעו מהתוצאות. בהמשך עשינו לה אבחון והתברר שהיא לא סובלת מפיגור, אלא זה היה המצב הבריאותי שגרם לאבחנה המוטעית".
מה אמרתם לבנים?
"הסברנו להם שעל מעשה כזה אלוהים יוכה אותנו בנז' ערן, ולכן כל אחד צריך לוותר קצת על הנחות שלו. הבנים התני' הגו ממש יפה, גם אם לעתים הייתה קנאה, כמו בין אחים רגילים. עם הזמן אחמד, בננו הצעיר ובן גילה של הילדה, הלך מכות עם ילדי השכונה שהציקו לה".
ואז היא חזרה להריון.

"הלב התרסק. הילדה הזאת שינתה לנו את החיים והפכה אותנו לאנשים רגישים יותר. כיום הפרידה הסברנו לה שהיא חוזרת למקום הטבעי שלה כי אדם לא בוחר לאיזו משפחה להיוולד". בגלל הלב השבור החלי' יטו בני הווג איסאנע לא לשמש עוד כהורי אומנה, אבל המציאות הייתה חזקה יותר.
"כשפנו אליי בבקשה להיות משפחת או' מנה לשתי אחיות בראיות עם סיפור חיים מצמרר, אמרתי 'כן' כי אני יכול וחייב לע' זור", אומר דודאן.
כיצד משפיעה האומנה עליכם כבני זוג?
"אחרי 25 שנות נישואים אנחנו מסתכלים אחרת האחד על השני. עיקר הנטל לטיפול בכנות מוטל על אשתי. התפקוד שלה הגביר